

**J.C. 6219 Subedar (Hony Lt;) Gurdip Singh(Retd.) v. Union 380
of India & others (Jawahar Lal Gupta, J.)**

ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਧਰਨ ਸੀ. ਜੇ. ਅਤੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

ਜੇਸੀ 6219 ਸੂਬੇਦਾਰ (ਹੋਨੀ. ਐਲ.ਟੀ.) ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ
(ਰਿਟਾ.), - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

96 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 13024

16 ਮਈ 1997

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾ. 226/227—ਆਰਮੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 1961—
ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ 'ਚ ਦੇਰੀ—ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਲਾਭ ਲੈਣ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਦੇ
ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ- ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਗ. ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ
ਬਾਵਜੂਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਡਿਫਾਲਟ ਹੈ, ਇਹ ਸੀਮਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

ਮੰਨਿਆ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ
ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਜ਼ਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ
ਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਨਾਗਰਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ,
ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦਾ ਪੈਸਾ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਾਸਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ
ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ
ਹੈ।

(ਪਰਾ ੭)

ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਐਸ.ਆਰ.ਭੰਗਲੇ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਆਈਆਰ
1997 ਐਸਸੀ 27 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ
ਬਾਵਜੂਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੀਮਾ ਦੀ ਬਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦੇਰੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ
ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੭)

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾ. 226—ਆਰਮੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 1961 — ਰੈਗੂ.
179-- ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਾਰਜਕਾਲ
ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ- ਨਿਯਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ
ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ- ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ
ਕਰਦਾ ਹੈ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ
ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਾਹਜਤਾ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਚਿਤ
ਨਹੀਂ

ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਰਾਏ ਬਦਲਣ ਲਈ - ਰਿੱਟ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 179 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੰਗਤਾ
ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ
ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ
ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਟ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਆਪਣਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 12)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਈ. ਇੰਗ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜਤਾ ਫੰਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮਾਰਕ 'ਏ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ" ਅਤੇ "ਆਰਮੀ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ" ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਸੀ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪਰਾ 13)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬੀ.ਐਸ

ਐਸ.ਕੇ. ਪਿਪਟ, ਸੰਜੀਵ ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ
ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

(1) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਿਸ ਨੂੰ 4 ਸਤੰਬਰ, 1969 ਨੂੰ ਸੂਬੇਦਾਰ (ਮਾਨਨੀ. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ) ਵਜੋਂ ਭਾਰਤੀ ਤੋਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਪੰਗਤਾ ਤੱਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। . A. ਕੁਝ ਤੱਥ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(2).....ਪੀ.ਸੀ.ਬੀਓਪੈਟਿਸ਼ਨਰੀ ਨੇ 1941 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਰਮੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। 5 ਸਤੰਬਰ, 1969 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਫੰਜ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 28 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਡਲਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਰੈਂਕ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 16 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਤੋਂ 11 ਫਰਵਰੀ, 1968 ਤੱਕ, ਉਹ NEFA ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ 13000 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਥ੍ਰਿਗੋਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੈਜੀਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। "ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ "ਮਾਇਓਕਾਰਡਿਅਲ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ" ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਬੀ.ਈ.ਈ.' ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 30% 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 5 ਸਤੰਬਰ 1969 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

**J.C. 6219 Subedar (Hony Lt;) Gurdip Singh(Retd.) v. Union 382
of India & others (Jawahar Lal Gupta, J.)**

ਗਿਆ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਪੰਗਤਾ ਤੱਤ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, - 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1970 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਅਪਾਹਜਤਾ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ/ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਦੁਆਰਾ ਵਧੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।" ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਬੰਧ P.2 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। 12 ਦਸੰਬਰ, 1977 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ 11 ਮਾਰਚ, 1981 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਗਸਤ 1996 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ।

(3) ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਈਟੀ3 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ".....ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਅਪਾਹਜਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ " ਆਈਟੀਬੀ "17 ਜੂਨ, 1969 ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਕਮਾਂਡ ਹਸਪਤਾਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਹਸਪਤਾਲ 1 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸੀ। ਫੌਜ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੱਕ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ 'ਮਾਇਓਕਾਰਡਿਅਲ ਇਨਫ਼ੈਕਸ਼ਨ 410' ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ .....ਉਸਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ 'ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਪਾਹਜਤਾ' ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ। "ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਫਾਰਮੈਟਨ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ADMS, HQ PH ਅਤੇ HP ਖੇਤਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 24 ਜੂਨ, 1969 ਨੂੰ ਕੈਂਟ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(4) ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਗਏ।

(5) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਮਨਮਾਨੇ ਵੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਲਾਭ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆ 'ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਪੰਗਤਾ' ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(6) ਦੋ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

- (i) ਕੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
- (ii) ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

ਰਜ਼ਿ. (i)

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 5 ਸਤੰਬਰ, 1969 ਨੂੰ ਫੌਜ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1970 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਅਪਾਹਜਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਈ

ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, - ਮਿਤੀ 12 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ।, 1977. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, - ਮਿਤੀ 8 ਜੂਨ, 1978 ਅਤੇ 11 ਮਾਰਚ, 1981 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 15 ਸਾਲ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਸੀ। (ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਜ਼ਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ, ਨਾਗਰਿਕ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦਾ ਪੈਸਾ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1) ਵਿਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:-

“ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਲਗਭਗ 40 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਮਰਥਤਾ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪੰਗਤਾ (sic) ਦੇਰੀ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, *of* ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਹੈ। (ਐਸ.ਆਰ. ਬਹਿਰਾਲੇ ਬਨਾਮ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ(2) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੀਮਾ ਦੀ ਬਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਦੇਰੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਰਜਿ. (ii)

(8) ਇਹ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਥਾਨਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 20% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੂਰੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਫੁੱਜ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 30% ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ! ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਕੋਲ ਅਪਾਹਜਤਾ (1) 1992 (6) SLR 683 (2) AIR 1997 SC 27 ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ

**J.C. 6219 Subedar (Hony Lt;) Gurdip Singh(Retd.) v. Union 384
of India & others (Jawahar Lal Gupta, J.)**

ਪੈਨਸ਼ਨ. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੀ।

(9) ਆਰਮੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਆਰਮੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 1961 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 132 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸੇਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਰੰਗ ਸੇਵਾ 15 ਸਾਲ ਹੈ।" ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(10) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 5 ਸਤੰਬਰ, 1941 ਤੋਂ 4 ਸਤੰਬਰ, 1969 ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ 28 ਸਾਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(11) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 179 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"179. ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਇਆ, ਜੇ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਪੀੜਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਵਿਸ ਮੈਡੀਕਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਤੱਤ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

(12) (ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਵਾਨਾ i onI ਦੀ ਇੱਕ ਪੜਚੋਲ, ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਟ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ

ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ)। ਉਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜਤਾ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਮਰੱਥਾ ਨਾ ਤਾਂ ਆਰਮੀ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਕੋਲ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਹੁਦਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(13) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ? (ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜਤਾ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਮਾਰਕ 'ਏ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ "ਸੀਵਿਯਾਨਕ" ਅਤੇ "ਆਰਮੀ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ" ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ)।

(14) ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ 20% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪਾਹਜ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ 20% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੈ।

(15) ਉਪਰੋਕਤ, 3 ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ 3 ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਦਿਓ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(16) ਹੋਰ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮੈਸਰਜ਼ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਬਨਾਮ 387 ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ (ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ, ਜੇ.)

(17) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, 3 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਜੇ.ਐੱਸ.ਟੀ

ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੇ.ਜੇ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ.ਏ.ਜੇ.ਏ.ਆਰ.ਏ.ਐਮ.ਕੇ ਉਲਵੰਤ ਆਰਏਆਈ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ _____

ਬਨਾਮ

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, -ਜਵਾਬਦਾਰ

97 ਦਾ CWP ਨੰ. 3035

ਮਈ 28, 1997

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961—S'S.143(2), 158—B ਅਤੇ 158—BC— ਟੈਕਸ 'ਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਬਲਾਕ ਪੀਰੀਅਡ ਦੀ ਅਣਦੱਸੀ ਆਮਦਨ—ਬਲਾਕ ਪੀਰੀਅਡ 1985-95 ਲਈ ਸਰਚ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 158-BC (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ - ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1988-89 ਅਤੇ 1989-90 ਲਈ ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 143(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ—ਨੋਟਿਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਲਾਕ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਮੂਹਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ.

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫ੍ਰੇਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। e 147/148 ਜਿੱਥੇ ਆਮਦਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖੋਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਅਧਿਆਇ XIVB ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਲਾਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਫਰੇਮਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਅਸਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿਭਾਗ ਅਧਿਆਇ XIV ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 148 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਿਆ।

(ਪਰਾ 17)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 143(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 142(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਾਟੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ XIVB ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜੋ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਲਾਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ

ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ